OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Hallituksen esitys perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus

Valiokuntakuuleminen
6.11.1024

Esityksen keskeiset uudistukset

- Esityksen mukainen oppimisen ja koulunkäynnin tuki ei ole johdettavissa ns. kolmiportaisesta mallista
  - Ryhmäkohtainen tukimuoto on luonteeltaan ennaltaehkäisevää ja se osaltaan vähentää oppilaan tuen tarpeen kasautumista
  - Ryhmäkohtainen tukimuoto ei edellytä yksittäisen oppilaan tuen tarpeen arviointia moniammatillisesti
  - Oppilaskohtainen tukitoimi ei ole sama asia kuin nykyinen erityinen tuki
- Oppilas voi jättää suorittamatta perusopetuksen oppiaineen oppimäärän tai poiketa opetussuunnitelman tavoitteista vain poikkeuksellisesti laissa säädetyin edellytyksin
  - Parantaa oppilaan oikeusturvaa
- Hallinnollista taakkaa vähennetään
- Tavallisessa luokassa saa olla enintään 5 erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmäopetusta oppilaskohtaisena tukitoimena saavaa oppilasta
- Lakiin sairaalaopetuksen konsultatiiviset palvelut ja varhennettu oppivelvollisuus

Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen 20 a § (1/2)

Vaatimuksia:

- Selkeämmin esiin jokaiseen pykälään vammaisten oppilaiden tarpeet

Opetus- ja kulttuuriministeriö:

- Oppilaiden tosiasiallinen yhdenvertaisuus sivistyksellisiin oikeuksiin liittyen sekä lapsen etu edellyttävät, että opettajat päivittäisessä toiminnassaan huomioivat oppilaiden erilaiset tilanteet, yksilölliset erot ja osaamisen tasot. Oppilaiden tarpeiden huomioiminen joustavasti vaihtelevissa tilanteissa on osa tavanomaista opetustehtävää.
- Lainsäädännössä ei ole mahdollista eritellä tukitoimia oppilaiden ”ominaisuksien” perusteella
- Esityksessä on huomioitu (YK:n vammaisyleissopimus)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) *6 §: Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta.*

Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen 20 a § (2/2)

Vaatimuksia:

- Muiden ammattilaisten osallistuminen oppilaiden tukeen vahvistettava

Opetus- ja kulttuuriministeriö:

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013) säädetään opiskeluhuollosta: yhteisöllinen ja yksilökohtainen
- Esitys selkeyttää sitä, milloin moniammatillista yhteistyötä tehdään oppilaan oppimisen tuen osalta. Aloite on koululla. Esitys ei vähennä moniammatillisen työn roolia.
- Moniammatillista yhteistyötä tehdään ensisijaisesti hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhuoltopalvelujen kanssa

Koulunkäynnin tuki

Vaatimus

- Koulunkäynnin tuki tulisi näkyä esityksessä konkreettisemmin

Opetus- ja kulttuuriministeriö:

- Koulunkäynnin tuki toteutuu ensisijaisesti yhteisöllisessä opiskeluhuollossa, jonka toteuttaminen kuuluu kaikille oppilaitosyhteisössä toimiville. Opiskeluhuollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013)
- Esityksen säännökset eivät ole ristiriidassa oppilas- ja opiskelijahuoltolain kanssa. Tässä esityksessä ei säädetä hyvinvointialueen vastuulle kuuluvista palveluista tai henkilöstöstä, joka ei kuulu opetustoimeen.
- Esityksessä velvoitetaan opetuksen järjestäjää varmistamaan sellaiset opetusjärjestelyt, jotka vahvistavat koulunkäynnin tukea. Esimerkiksi säädetään koulunkäyntiavustajien tai koulunkäynninohjaajien hyödyntämisestä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja hallintopäätös

Vaatimuksia:

- Oppilaan oikeusturva vaarantuu, koska ennaltaehkäisevät ryhmätukimuodot järjestetään ilman kirjallisia arvioita, suunnitelmia tai päätöksiä

OKM:

- Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat osa koulun arkeen kuuluvaa perustoimintaa ja pedagogisia opetusjärjestelyjä. Niistä ei sen vuoksi tehdä hallintopäätöstä, koska ne kuuluvat koulun tosiasialliseen hallintotoimintaan.
- Esityksessä velvoitetaan opetuksen järjestäjää tukimuotojen tuntiresursointiin, jolloin varmistetaan oppilaiden oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja jokaisena lukuvuotena.
- Perustuslakivaliokunta pitää perusteltuna sääntelytapaa, joka perustuu siihen, että erot muutoksenhakujärjestelmässä ovat seurausta oikeussuojan tarpeesta eri asiaryhmissä. Edelleen voidaan todeta, että myös tosiasialliseen hallintotoimintaan sovelletaan hyvän hallinnon perusteita.” (Hallintolaki, HE 72/2022 vp)

Opetusryhmää koskeva sääntely

Vaatimus

- Viiden oppilaan enimmäismäärä yhden opettajan opettamassa ryhmässä tulee poistaa

OKM

- Opetusryhmiä koskeva sääntely on pedagogisesti esityksen yksi vaikuttavimmista toimenpiteistä ja parantaa opettajien mahdollisuutta ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet.
- Esityksen laskelmasta ja prosenttiarviosta ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä sen suhteen, mitä tuen muotoja ja tukitoimia oppilas tulee saamaan esitettävässä uudessa tuen mallissa.
- Viiden oppilaan enimmäismäärä koskien erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmäopetusta oppilaskohtaisena tukitoimena saavaa oppilasta perustuu laskennalliseen arvioon. Arvio on tehty nykytilan pohjalta koko maan osalta.
- Viiden oppilaan enimmäismäärään voidaan arvioida lukeutuvan ensisijaisesti nykyiset erityisen tuen oppilaat, pois lukien ne oppilaat, jotka opiskelevat kokoaikaisesti erityisluokalla.
- Viiden oppilaan enimmäismäärä koskee yhden opettajan opettamaa ryhmää. Opetuksen järjestäjällä on aina mahdollisuus muodostaa esim. kahden opettajan samanaikaisopetukseen perustuva ryhmä, jolloin koko ryhmässä voi olla enemmän kuin 5 ko. oppilasta.
- **Karvi** (Kansallisen koulutuksen arviointikeskus) on lausunut: ”Eriyttäminen -arviointiin osallistuneilla luokan- tai aineenopettajilla oli opetusryhmässään keskimäärin kolme tehostetun tuen ja kaksi erityisen tuen oppilasta. Tähän suhteutettuna lakiin kirjattu viisi oppilaskohtaista tukea saavaa oppilasta opettajaa kohden vaikuttaa suurelta.”

Voimaantulo

Vaatimus:

- Voimaantulon aikataulu on liian tiukka

OKM:

- Uudistuksen toteuttamiseen on varattu resurssit osana valtion talousarvioehdotusta 2025. uudistus rahoitetaan 1.8.2025 alkaen valtionosuuksina opetuksen järjestäjille. Rahoitusperuste muodostuu uusista velvoitteista.
- Uudistuksen käyttöönoton tukeen, tiedonkeruuseen ja seurantaan on varattu erillistä resurssia vuosille 2025–2027. Opetushallitus on jo käynnistänyt opetussuunnitelman perusteiden päivittämisen, jotta ne saadaan annettua heti lainsäädännön hyväksymisen jälkeen alkuvuodesta 2025.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö järjestää valtakunnallisia koulutuksia heti lain hyväksymisen jälkeen tammi-helmikuussa 2025. Opetushallitus toteuttaa myös omalta osaltaan opetussuunnitelman perusteita koskevia koulutuksia uudistuksen toimeenpanon tueksi jo loppuvuodesta 2024 sekä koko kevään 2025.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö kehittää parhaillaan oppimisen tukea koskevaa tilastotiedonkeruuta vastaamaan uudistettavaa lainsäädäntöä, jotta uudistuksen toteutumista voidaan seurata kansallisesti.

Lausunnoista johtuvat pykälämuutokset

- 1 §:n 2 mom -> tekninen korjaus
- 4 a §:n 2 mom -> tekninen korjaus
- 18 §:n 1 mom -> soveltamisalaa täsmennetty (esi -ja perusopetus)
- 20 b §:n 1 mom -> soveltamisalaa täsmennetty
- 20 g §:n 2 mom –> tarkennus
- 20 h §:n 2 mom –> tarkennus
- 46 §:n 1 mom –> tekninen korjaus

Kiitos

TIEDOKSI ja lisämateriaaliksi seuraavat diat, jotka kuvaavat visuaalisesti tukimuotoja ja tukitoimia sekä niissä tapahtuvia muutoksia.

Tukimuodot ja tukitoimet

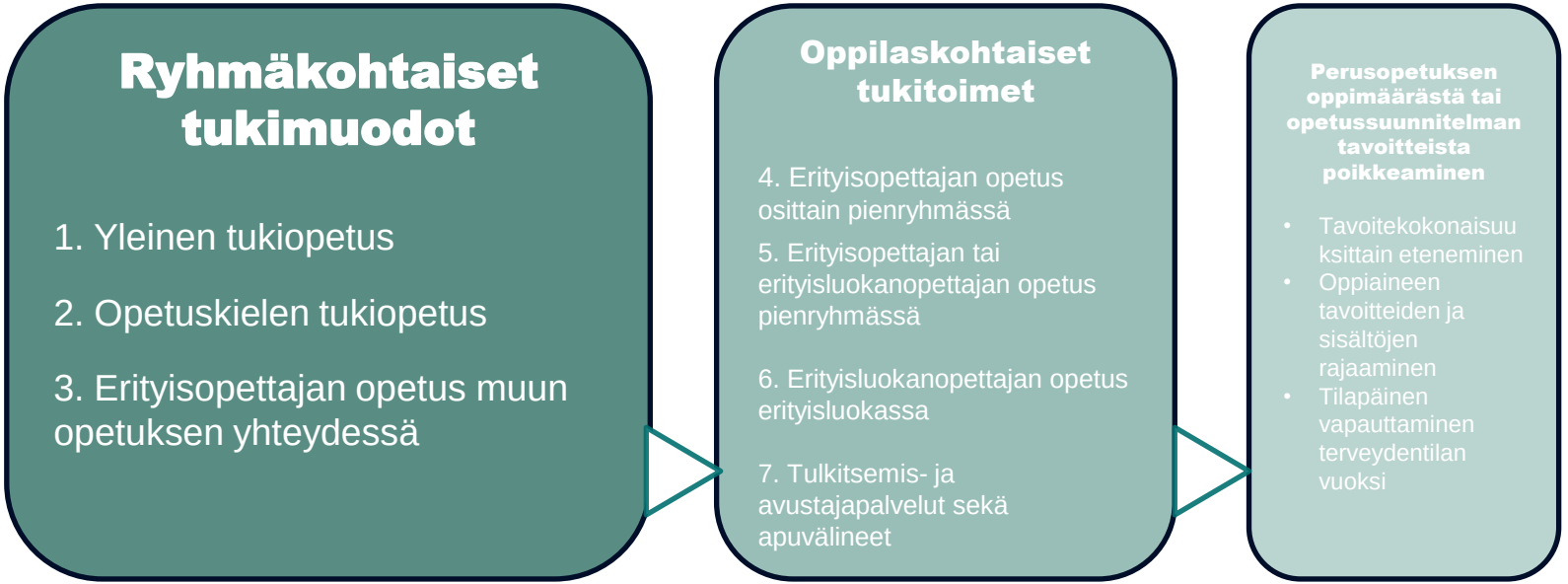

Opetuksen järjestäminen oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella

- Opiskelu oppiaineittain (tarpeen mukaan: oppilaskohtaiset tukitoimet + tarvittaessa oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen)
- Opiskelu toiminta-alueittain

Miten nykyinen tuki tulisi muuttumaan?

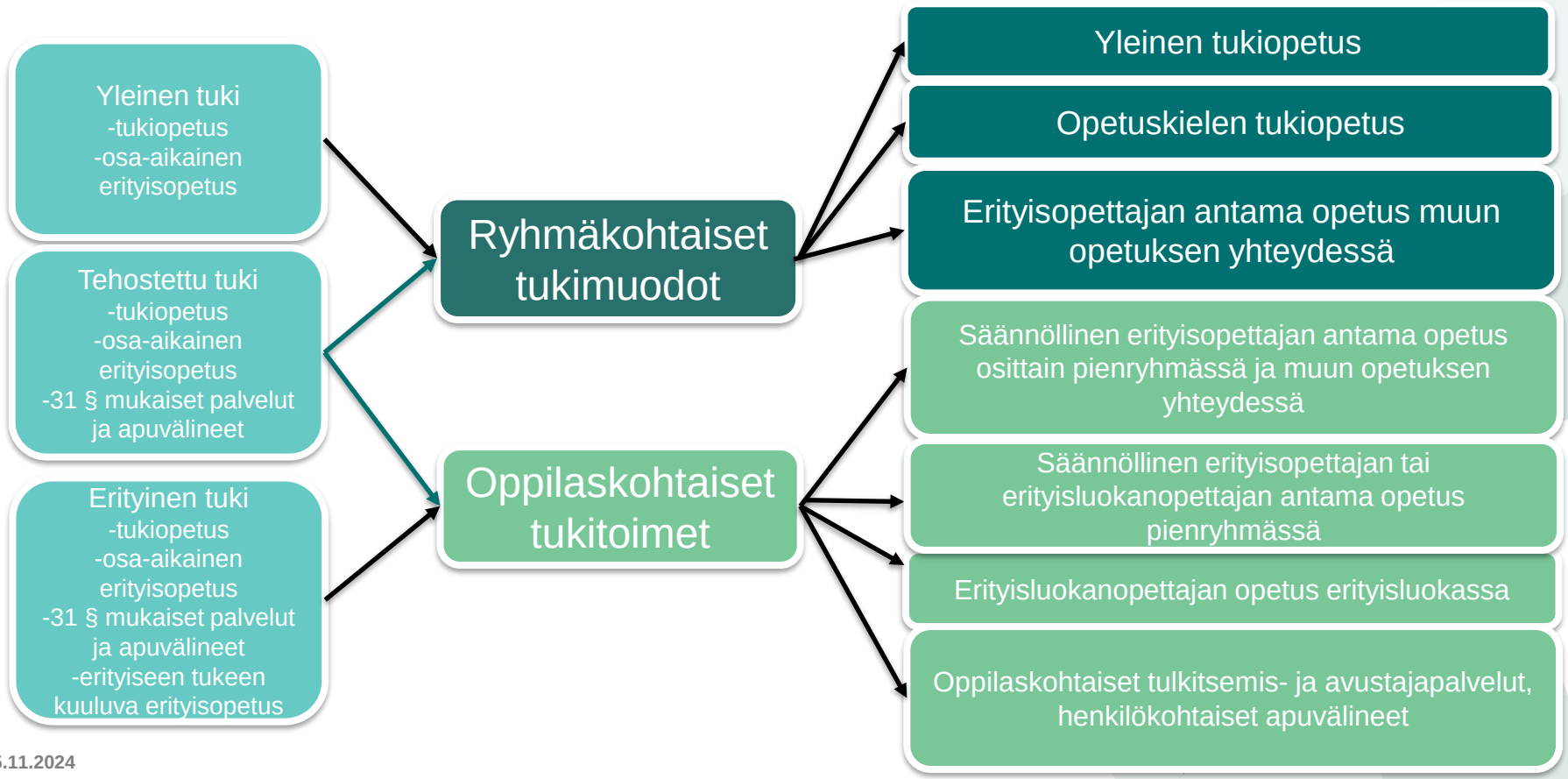

Muutokset tuen asiakirjakokonaisuudessa

Tehostettu tuki:
- pedagoginen arvio + ratkaisu tehostettuun tukeen siirtymisestä
- oppimissuunnitelma

Erityinen tuki:
- pedagoginen selvitys
- kirjallinen hallintopäätös
- HOJKS

- Oppilaskohtaiset tukitoimet
- Opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen
- Opetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
  - Tuen tarpeen arviointi ja tuen toteuttamista koskeva suunnitelma
  - Tukea koskeva päätös